

Hij staat op een onopvallende plaats, de grootste zilveresdoorn van het park. We vinden hem tegen Villa Honk aan, waar hij trots zijn kroon de lucht in steekt. En terecht, want deze boom staat op de lijst van monumentale bomen van de gemeente Gouda. Een paar jaar geleden zijn er zelfs tijdens groot onderhoud een paar kleinere bomen en struiken om hem heen verwijderd, om hem beter te laten uitkomen. En hij is niet de enige. Er staat nog een "monumentale" zilveresdoorn vlak bij het bruidsbruggetje. Maar dat is vergane glorie. De dikke stronk is behouden, maar het gemeentelijk beleid is de boom te laten afsterven en die dan te verwijderen. En we vinden nog een paar kleinere exemplaren verspreid in het park.

Uiterlijk

Het meest opvallend aan de zilveresdoorn (*Acer saccharinum* ook bekend onder het synoniem *Acer dasycarpum*) zijn natuurlijk de bladeren, die wit aan de onderkant zijn en waaraan de boom ook zijn naam ontleend: witte esdoorn of zilveresdoorn. In de herfst worden de bladeren geel voordat ze afvallen, want de zilveresdoorn is niet winterhard. Hoog kan hij ook worden: in ons land wel een meter of 15-20. Maar er zijn ook uitschieters. De hoogste zilveresdoorn staat in Tervuren en die is 33 meter hoog. De esdoorn heeft gladde, grijzige schors en een losse kroon met opgaande takken die aan de uiteinden sierlijk gaan overhangen.

Kenmerken

De bloemen die iets voor het blad in maart, april verschijnen, zijn onopvallend, een beetje groenig en ze groeien in kleine trosjes die ontstaan uit de zijknoppen van de twijgen. De vruchtjes krijgen kleine vleugeltjes, die als mini-helikopters naar beneden zweven. Een wat lastig probleem is dat de takken op oudere leeftijd zwaar worden en makkelijk breken, zeker bij wind. Dat is ook de reden dat de zilveresdoorn niet langer in lanen en langs wegen aangeplant wordt, maar vrijwel uitsluitend in parken. Gelukkig loopt er geen pad onder onze esdoorn en staat hij op een relatief luw plekje in ons park.

Herkomst

De *Acer saccharinum* komt oorspronkelijk uit het oosten van de Verenigde Staten. Daar kan hij wel 35 meter hoog worden. Het is een snelle groeier. In 1765 introduceerde de Engelsman John Bartram de soort in Engeland. John Bartram (1699-1777) was een Amerikaanse kolonist en botanist, over wie Linnaeus zei dat hij de grootste ter wereld was. De zilveresdoorn behoort tot de zeepboomfamilie (Sapindaceae). De Nederlandse naam -esdoorn- is eigenlijk een beetje vreemd, want de soort lijkt niet op een es en heeft ook geen doorns. Maar de uitgang -doorn komt van het Germaanse "teer" dat *boom* of *hout* betekent. (zie het Engelse *tree*) *Es* is een oud Germaans woord dat *speer* betekent. Het is dus een boom die in lang voorbije tijden voor speren gebruikt werd.

Eigenschappen

De boom wortelt vrij oppervlakkig en heeft veel zijwortels. De hoofdwortels hebben de neiging de grond omhoog te drukken. De bodem onder een zilveresdoorn blijft dan ook zelden glad. Het hout vertoont vaak ingegroeide noestjes van de veel voorkomende waterloten op de stam, die *vogelogen-esdoornhout* genoemd worden. Maar voor de rest is het een makkelijke boom. Hij stelt geen hoge eisen aan de grond waarin hij groeit. Hij verdraagt vochtige grond, zurige grond of kalkhoudende grond en is daardoor breed toepasbaar. En hij wordt 100 tot 150 jaar.

Bijzonderheden

De zilveresdoorn wordt heel gemakkelijk verward met zijn broertje, de suikeresdoorn, die de Latijnse naam: *Acer saccharum* draagt. Linnaeus onder andere maakte deze fout, en gaf de zilveresdoorn (abusievelijk dus) de naam *saccharinum*, wat *zoet vloeiend* betekent. De beroemde Linnaeus gaf de zilveresdoorn deze naam, omdat hij dacht dat het de echte suikeresdoorn was. En Linnaeus was toch niet de eerste de beste. Maar zelfs deze Zweedse arts en grondlegger van de botanische naamgeving, maakte dus wel eens een vergissing. Overigens maakt de gemeente dezelfde vergissing. In de "monumentale bomenlijst" staat een suikeresdoorn genoemd (t.o. nr 31 A/B) met de Latijnse naam: *Acer saccharinum* en dat is dus een zilveresdoorn. De pas ontloken blaadjes vertonen al de

grijzige onderkant, dus er is geen twijfel mogelijk, het is geen suikeresdoorn.

De echte suikeresdoorn is het symbool in de nationale vlag van Canada: Maple leaf. De bomen kleuren in de herfst felrood en je kunt er ahornsiroop van maken en ahornsuikerklontjes en ahorntoffe en zelfs kauwgom. Dat gaat overigens niet vanzelf, voor een liter ahornsiroop moet je de arme suikeresdoorn wel 40 liter boomsap aftappen.

Maar dat is allemaal niet aan de orde bij de zilveresdoorn. Voor alle esdoorns – en er zijn wel 130 verschillende soorten – geldt echter wel dat het hout geliefd is, want het is licht van gewicht

en kleur en bovendien hard. Prima eigenschappen om er delicate meubels van te maken, maar het hout wordt vooral gebruikt voor muziekinstrumenten, in het bijzonder de viool. En omdat de boom zo snel groeit, is hij ook nog eens populair bij de houtproductie-industrie.

Tot slot

Hoewel we geen suikerklontjes van onze esdoorn kunnen maken, is hij toch een sieraad voor ons park met zijn prachtige bladeren. Zilver aan de onderkant en in de herfst een prachtig goudgeel. Laten we hopen dat hij nog vele jaren in zijn beschutte hoekje blijft staan.